

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

כ"א בכסלו התשס"ז

12 בדצמבר 2006

שה. 2006-20809

לכבוד

מנהלי חברות הביטוח

א.ג.נ.,

הנדון: קווים מנחים לעניין תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון

בהמשך לשינויי החקיקה שנעשו לאחרונה בתחום הביטוח וקופות הגמל, ועל מנת לשקף בצורה מלאה ובהירה את זכויות המבוטחים בתכניות לביטוח חיים המשולבות בחיסכון, להלן קווים מנחים לעניין תכניות כאמור שישווקו על ידי חברות הביטוח החל ביום 1.4.2007:

1. מונחים בפוליסה

המונחים המנויים בסעיף זה יירשמו בהתאם להנחיות שלהלן:

- א. **בעל הפוליסה** - בקופת ביטוח לשכירים לא ייעשה שימוש במונח "בעל הפוליסה". זכויות וחובות המעביד יעוגנו בגוף הפוליסה לפי העניין.
- ב. **תקופת הביטוח** - בקופת ביטוח, תקופת הביטוח בגין החיסכון והכיסויים הביטוחיים ותקופת תשלום תגמולי הביטוח במקרה של אובדן כושר עבודה יהיו זהות וימשכו לפחות עד הגיעו של המבוטח לגיל 60¹, בהתאם לבחירת המבוטח. למען הסר ספק, אם בחר המבוטח בחיסכון עד גיל 67, אזי גם תקופת הביטוח בגין הכיסויים הביטוחיים וגם תקופת תשלום תגמולי הביטוח במקרה של אובדן כושר עבודה יהיו עד הגיעו לגיל 67. אין באמור לעיל כדי למנוע החרגות אישיות בשל מצב רפואי קודם בכיסוי הביטוחי לאובדן כושר עבודה, בין אם לכל תקופת הביטוח האמורה ובין אם לחלק ממנה.
- ג. **דף פרטי הביטוח** - יש להבהיר בצמוד לסעיפי הפוליסה המפנים לדף פרטי הביטוח אלו תנאים ניתנים לשינוי במהלך תקופת הביטוח ומה המנגנון המחייב לצורך ביצוע השינוי. לדוגמא: שינוי גובה דמי הניהול במקרה שהחברה בחרה להפחיתם ביחס לקבוע בדף פרטי הביטוח הקיים, עדכון מקדמי הקצבה בהתאם למנגנון המפורט בפוליסה, בחירה

¹ יש לציין את הגיל שהוא גיל פרישה מוקדמת, כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד – 2004, כפי שיהיה במועד הפקת הפוליסה.

בין הון לקצבה והשינויים בחלוקה בין הון לקצבה בעקבות שינויי שכר, עדכון שגרתו בפרטים אישיים של המבוטח וכד'.

שינוי שנעשה בתנאי כלשהו המופיע בדף פרטי הביטוח, יחייב את החברה במשלוח דף פרטי ביטוח מעודכן בתוך 10 ימי עסקים ממועד ביצוע השינוי בצירוף הסבר לגבי השינוי.

ד. **דמי ביטוח** – יש להבחין בגוף הפוליסה בין דמי ביטוח המהווים תשלום בגין מרכיב החיסכון לבין דמי ביטוח המהווים תשלום לרכישת כיסוי ביטוחי (למקרה מוות ולמקרה של אובדן כושר עבודה).

ה. **הסדר תחיקתי** - בקופת ביטוח יציין המבטח (בנוסף לציון הדינים הרלוונטיים החלים על הפוליסה) כי הפוליסה תהיה כפופה גם להוראות לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – חוק קופות גמל) שחלות לעניין קופת ביטוח (סעיף 56 לחוק האמור), כפי שיהיו מעת לעת, ככל שהשינוי לפי הוראות החוק האמור חל על הפוליסה.

בנוסף לכך, לגבי סעיפים ספציפיים בפוליסה הכפופים לשינוי בהסדר התחיקתי כאמור לעיל, יש לציין זאת במפורש בצמוד לסעיף הרלוונטי (לדוגמא: בסעיף המתייחס לתנאי המשיכה, בסעיף המתייחס לשיעור ההפקדה ממשכורת וכד').

כמו כן, יש לציין בפוליסה כי שינוי חקיקה המשפיע על זכויות המבוטח יחייב את המבטח בעדכון המבוטחים, כחלק מהדיווח הנשלח למבוטחים באופן שוטף, וזאת במועד הדיווח הראשון שלאחר השינוי, אלא אם קבע המפקח מועד מוקדם יותר לעדכון כאמור.

2. חבות החברה

קיבלה החברה דמי ביטוח בגין המבוטח, ייקבעו בפוליסה ובדף פרטי הביטוח תנאי הכיסוי הביטוחי ותנאי החיסכון כדלקמן:

א. **במקרה שבו קיימת הצעת ביטוח (או טופס הצטרפות)** – בהתאם לקבוע בהצעת הביטוח, וכל עוד לא הודיעה החברה למבוטח על דחיית הצעת הביטוח או חזרה אליו בהצעת ביטוח נגדית בהתאם לאמור להלן.

מועדים: דחיית הצעת הביטוח או חזרה למבוטח בהצעת ביטוח נגדית תבוצע לכל היותר שלושה חודשים מיום קבלת דמי הביטוח לראשונה, או אם פנתה החברה למבוטח בבקשה להשלמת נתונים, שישה חודשים מיום קבלת דמי הביטוח לראשונה. אם החברה לא דחתה את הצעת הביטוח, ולא חזרה למבוטח בהצעה נגדית, או אם הודיעה למבוטח על קבלתו לביטוח לפי תנאי הצעת הביטוח בתוך המועדים כאמור, לא תהא רשאית החברה לשנות את התנאים הקבועים בהצעת הביטוח עד מועד תום תקופת הביטוח.

דחיית הצעת הביטוח: החברה תהא רשאית, בתוך המועדים כאמור (שלושה או שישה חודשים, לפי העניין), להודיע למבוטח על אי קבלתו לאחד או יותר מהכיסויים הביטוחיים, ובתנאי שלאחר מועד הודעה זו לא ייגבו מהמבוטח דמי ביטוח נוספים בגין אותו כיסוי ביטוחי. לגבי דמי ביטוח ששולמו למרכיב החיסכון בקופת ביטוח, יוכל המבוטח לבחור בהשארתם בפוליסה או בהעברתם לקופת גמל אחרת בהתאם להוראות כל דין.

מתן הצעת ביטוח נגדית: החברה תהא רשאית, בתוך המועדים כאמור (שלושה או שישה חודשים, לפי העניין), לחזור למבוטח בהצעת ביטוח נגדית. תנאי הכיסוי הביטוחי והחיסכון יהיו בהתאם להצעה הנגדית כאמור. במקרה כזה החברה תשלח למבוטח דף פרטי ביטוח מעודכן.

מקרה ביטוח שקרה בתוך המועדים כאמור: קרה מקרה הביטוח בתוך המועדים כאמור (שלושה או שישה חודשים, לפי העניין), והחברה הייתה מודיעה למבוטח על קבלתו לביטוח לפי הוראות החיתום הקיימות בחברה לגבי מבוטחים בעלי מאפיינים דומים, אלמלא קרה מקרה הביטוח, תשלם החברה למבוטח את סכום הביטוח בהתאם לכיסוי הביטוחי כקבוע לעיל.

ב. **במקרה שבו לא קיימת הצעת ביטוח (או טופס הצטרפות)** – בהתאם לקבוע בפוליסה בסעיף שיגדיר את תנאי הכיסוי הביטוחי ואת תנאי החיסכון. תנאים אלה יהיו תקפים עד תום תקופת הביטוח, אלא אם התקבלה הצעת ביטוח בתוך שלושה חודשים מיום קבלת דמי הביטוח לראשונה או אם פנתה החברה למבוטח בבקשה לקבלת הצעת ביטוח בתוך שישה חודשים מיום קבלת דמי הביטוח לראשונה. אם התקבלה הצעת ביטוח כאמור, תנהג החברה בהתאם לקבוע בסעיף א' לעיל, ואולם במניין המועדים כאמור באותו סעיף תימנה גם התקופה עד לקבלת הצעת הביטוח כאמור.

3. **תשלומים לפוליסה וביצוע תשלומים באיחור**

א. בפוליסה יצוין באלו תנאים ניתן להפקיד כספים בנוסף לתשלומים השוטפים, אם בכלל, ומה התנאים שיחולו לגבי תשלומים אלה, לרבות לעניין מקדמי הקצבה הקבועים בפוליסה, דמי ניהול וכד'.

ב. בקופת ביטוח לשכירים, תופיע התייחסות למחויבות החברה לפעול מול המעביד במקרה שבו לא שילם המעביד את תשלומיו בזמן בהתאם לחוק הגנת השכר והפסיקה הרלוונטית.

4. דמי ניהול

- א. לא ייגבו דמי ניהול חשבון ("גורם פוליסה") או כל עמלה אחרת, יהא כינויה אשר יהא, אלא רק דמי ניהול מהתשלומים לפוליסה או מהצבירה².
- ב. בפוליסות שאינן קופות ביטוח, חברה שתבחר לא לגבות דמי ניהול מהתשלומים לפוליסה, תוכל לגבות דמי ניהול מהצבירה ללא מגבלה³.

5. משיכות והעברות כספים מן הפוליסה

- א. לא יחולו כל קנסות שהם, הן לעניין העברת כספים בין מסלולי השקעה באותה פוליסה והן לעניין משיכת כספים, והכל לרבות בפוליסות אשר אינן קופות ביטוח.
- ב. החברה תציין את הזכות למשיכת כספים, לרבות התנאים והכללים העיקריים לעניין זה. לצד תנאים וכללים אלה יצוין כי הם כפופים להוראות ההסדר התחיקתי.
- ג. החברה תציין את הזכות לביצוע העברות כספים בין קופות גמל, לרבות התנאים והכללים העיקריים לעניין זה (לדוגמא: אפשרות המעבר מקופת ביטוח שאושרה כקופת גמל לתגמולים לכל קופת גמל לתגמולים אחרת, המועדים הרלוונטיים לביצוע ההעברה, דרך הפניה לשם ביצוע המעבר וכד'). לצד תנאים וכללים אלה יצוין כי הם כפופים להוראות ההסדר התחיקתי.
- ד. בפוליסה יצוין כי במועד משיכת הכספים או במועד העברתם, לפי העניין, יינתן למבוטח פירוט חשבון בהתאם להוראות המפקח.

6. שמירת הכיסוי הביטוחי (ריסק זמני)

- א. בפוליסה יצוין כי במקרה של הפסקת התשלומים לפוליסה יישמרו זכויותיו של המבוטח בגין הכיסויים הביטוחיים בפוליסה למשך שלושה חודשים, מיום הפסקת התשלום כאמור⁴ אלא אם המבוטח ביקש בכתב, בסמוך לפני מועד הפסקת התשלום או לאחריו, לוותר על ההסדר האמור. ניתן לציין תקופה ארוכה יותר, ובתנאי שלא תעלה על חמישה חודשים. החברה רשאית לגבות פרמיה עבור הכיסויים הביטוחיים בגין התקופה האמורה, וזאת מתוך היתרה הצבורה.

² למען הסר ספק יודגש כי הוראה זו תחול גם על פוליסות שאינן קופות ביטוח.

³ בכוונתנו לתקן את תקנה 6 לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981, כדי לאפשר זאת.

⁴ שלושה חודשים מיום הפסקת התשלום או עד מיצוי היתרה הצבורה בפוליסה, המוקדם מביניהם.

- ב. בקופת ביטוח, מבוטח יוכל לבחור בהמשך שמירת זכויותיו בחברת הביטוח מעבר לתקופה כאמור בסעיף קטן א' (להלן – ריסק זמני). יש לציין בפוליסה כי ריסק זמני יינתן לתקופה שלא תעלה על 24 חודשים החל מיום הפסקת תשלום ההפקדות בפוליסה או שלא תעלה על תקופת הביטוח הרצופה האחרונה בפוליסה, לפי התקופה הקצרה מביניהן. המבוטח יוכל לבחור בין תשלום הפרמיה בגין הכיסויים הביטוחיים לבין ניכוי העלות מתוך החיסכון המצטבר בפוליסה במרכיב התגמולים, למשך תקופה זו בלבד.
- ג. למען הסר ספק, האמור בסעיף זה כפוף להוראות חוק הגנת השכר ואין בו כדי לגרוע מהן.

7. תנאי עזיבת עבודה

בקופת ביטוח לשכירים, יצוינו הפרטים הבאים:

- א. מגוון האפשרויות העומדות בפני המבוטח עקב הפסקת עבודה אצל מעביד שלא כתוצאה מפרישה לפנסיה (לדוג' שינוי מעמד מעמית שכיר לעמית עצמאי, החלת ריסק זמני, הקפאת הפוליסה, משיכת כספים בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי וכד').
- ב. הנסיבות העיקריות המזכות את המעביד בקבלת הכספים במרכיב הפיצויים, בהתאם להוראות ההסדר התחיקתי.

8. מתן הודעות

- א. בפוליסה יצוין כי סוכן הביטוח הרלוונטי ייחשב כשלוח של החברה, לעניין מתן הודעות מאת המבוטח ו/או המוטב, אלא אם הודיעה החברה למבוטח ולמוטב בכתב כי יש לשלוח הודעות למען אחר.
- ב. החברה תפנה למבוטח לא יאוחר משלושה חודשים לפני תום תקופת הביטוח, ותציג את האפשרויות העומדות בפניו, לרבות כל אלה:

(1) קבלת כספי החיסכון כסכום חד-פעמי (בפוליסה הונית) או קבלת הקצבה החודשית והאפשרות להוון חלק מהקצבה לפי הפוליסה, שיעור ההיוון ותקופתו.

(2) לצד כל אפשרות יצוין גובה הסכום הרלוונטי (סכום החיסכון, סכום הקצבה, סכום הקצבה המהוון וסכום הקצבה שנותר לאחר היוון).

(3) שינוי מסלול הפרישה לפי תנאי הפוליסה, לרבות דחיית מועד הפרישה, התנאים והמנגנון לשינוי המסלול כאמור והמשמעויות לעניין זה, ככל שקיימות, לרבות במקרים בהם עקב שינוי מסלול הפרישה מאבד המבוטח את זכאותו למקדם המבטיח תוחלת חיים החל ממועד ההצטרפות לביטוח.

רח' קפלן 1 ירושלים 91030 ת.ד 3100 טל': 02-5317111 פקס': 02-5695342

9. פרק קצבה**דגשים לעריכת פרק הקצבה:**

- א. בפוליסה יצוין אם ניתן להוון חלק מהקצבה, הכללים לעניין זה, אופן חישוב ההיוון ומועד הגשת בקשת ההיוון.
- ב. בפוליסה תצוין האפשרות לדחות את מועד קבלת הקצבה, לרבות התנאים לדחייה כאמור ולרבות ציון מקדמי הקצבה הרלוונטיים לעניין זה.
- ג. בפוליסה תצוין האפשרות להקדים את מועד קבלת הקצבה, לרבות התנאים להקדמה כאמור ולרבות ציון מקדמי הקצבה הרלוונטיים לעניין זה.
- ד. במקרה בו החליטה החברה לקבוע קצבה חודשית מינימאלית, יצוין בפוליסה כי סכום הקצבה החודשית לא יפחת מ- 5% משכר המינימום, לפי חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987.
- ה. לא תהיה בפוליסה תקופת התיישנות על הזכות לקבל קצבה, בכפוף להוראות המפקח לעניין טיפול בנכסים ללא דורש.

בכל הקשור לאופן הצגת המקדם יש ליישם את העקרונות הבאים:

- א. מקדם הקצבה יוצג כמקדם ההופך את היתרה הצבורה בפוליסה לקצבה אשר תשולם למבוטח.
- ב. לוח מקדמי הקצבה יוצג לכל גיל בנספח לפוליסה, ולא רק עבור גילאים נבחרים.
- ג. השימוש במונח "מקדם מובטח" והצגתו בתנאי הפוליסה, תהא רק עבור מקדמי קצבה, המגלמים הן הבטחת תשואה והן הבטחת שיעורי תמותה והניתנים למבוטח במועד ההצטרפות לביטוח, והם יוצגו בנפרד ובמובלט ממקדמים אחרים.
- ד. מקדם שאינו "מקדם מובטח" כאמור לעיל (מקדם המגלם הבטחת שיעורי תמותה, מקדם המגלם הבטחת תשואה ומקדם שאין בו הבטחה), יוצג בנספח לפוליסה בצירוף הסבר לכללים לפיהם ניתן לשנות את המקדם מעת לעת. שינויים בשיעור הריבית בה משתמשת החברה לצורך הצגת המקדם (כאשר אין הבטחת תשואה) או שינויים בהנחות הדמוגרפיות (כאשר אין הבטחת שיעורי תמותה), לפי העניין, יחייבו את החברה בעדכון המקדמים והפצת הנספח המעודכן למבוטחים הרלוונטיים.

תחילה לגבי פוליסות שאינן קופות ביטוח

לגבי פוליסות שאינן קופות ביטוח - הוראות סעיפים 4 ו-5(א) יחולו לגבי פוליסות כאמור שישווקו החל ביום 1.7.2007.

הארכת תוקף האישור לשיווק תכניות ביטוח הכוללות בונוס התמדה

שיווקן של תכניות ביטוח הכוללות בונוס התמדה יוארך עד ליום 31.1.2007. בהתאם למידת התקדמות כל חברה בפיתוח המוצר החדש, נשקול מתן אורכה של חודש נוסף.

בכבוד רב,

ניר כהן

משנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

העתק:

רו"ח ידין ענתבי - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, משרד האוצר
 עו"ד נטע דורפמן-רביב - סגנית היועצת המשפטית, משרד האוצר
 גב' מירב בר-דגן – מנהלת מחלקת ביטוח חיים, משרד האוצר